

Päivämäärä
212/03.00.00/2022

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Etelä-Karjalan liitto kiittää lausuntomahdollisuudesta. Luonnonsuojelulain uudistaminen on aiheellista, koska nykyisen lain ja asetusten avulla yhteiskunta ei ole onnistunut ilmastonmuutoksen ja luontokadon etenemisen pysäyttämässä.

Lakiesityksen yhdeksi tavoitteeksi on kirjattu luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Etelä-Karjalan liitto huomauttaa, että uhanalaisuuskehitys ja luontokato ovat edenneet siinä määrin, että olisi kannatettavaa tavoitella monimuotoisuuden turvaamisen sijaan tai lisäksi monimuotoisuuden edistämistä. Monimuotoisuuden edistämisen näkökulma tulee esille vain välillisesti käsitteiden määritelmien kautta siten, että luontotyyppin suotuisan suojelutason määrittelyssä on mukana vaihtoehto luontotyyppin luontaisen levinneisyyden tai esiintymisalueiden laajenemisesta. Tavoite ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistämisestä on kannatettava. Ilmastonmuutos on uhka myös monimuotoisuudelle ja sopeutumistyö kytkeytyy monissa asioissa vahvasti tavoitteeseen turvata luonnon monimuotoisuus.

Etelä-Karjalan liitto pitää onnistuneena lakiesityksen kirjausta, jossa laissa määritellyt viranomaiset veloitetaan edistämään ympäristökasvatusta sekä kansalaisten, yksityisten ja julkisten toimijoiden ympäristötietoisuutta luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Ympäristökasvatuksen ja -tietoisuuden edistäminen on Suomen kunnissa ja maakunnissa nykyisellään kirjavaa ja toteuttajatahot vaihtelevat. Lakiin kirjaaminen tasa-arvoistaa kansalaisten mahdollisuuksia osallistua ympäristökasvatukselliseen ja luontotietoutta lisäävään toimintaan.

Puolueeton, saavutettava ja ajantasainen tieto on erityisesti ristiriitoja herättävissä globaaleissa ongelmissa tärkeää rakentavan keskustelun, tutkimuksen ja toiminnan edistämiseksi. Luontopaneelin tehtävien sääntely laissa edistääkin tieteellisen, monialaisen ja puolueettoman tiedon saatavuutta luonnonsuojelun kysymyksissä ja suunnittelussa. Parhaimmillaan sen tuottama tieto myös vähentää disinformaation painoarvoa ja osallisuutta ilmastonmuutokseen liittyvässä keskustelussa.

Päivämäärä

212/03.00.00/2022

Lakiesityksen 13 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi laatia alueelleen kansallista biodiversiteettistrategiaa ja toimintaohjelmaa koskevan luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelman. Pykälä ei kuitenkaan velvoita suunnitteluun, jolloin alueet voivat joutua epätasa-arvoiseen asemaan luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnittelun osalta. Oleellista onkin turvata ELY-keskusten resurssit siten, että suunnitelman laatiminen onnistuu jokaisella alueella. Ilmastolain kytkeminen luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelmaan on kannatettavaa. Toimeenpanosuunnitelman laatimisessa tulee lakiesityksen mukaan myös varmistaa riittävä vuorovaikutus alueen keskeisten toimijoiden kanssa. Etelä-Karjalan liitto pitää tärkeänä, että kunnat ja maakuntaliitot osallistuvat suunnitelman laadintaan. Tiedonkulku ja yhteistyö ovat oleellista esimerkiksi kaavoituksen näkökulmasta.

Myös 14 §:ssä mainittujen vapaaehtoisen luonnonsuojelun toimenpideohjelmien yhteydessä on hyvä nostaa esille alueellinen yhteistyö niin laadinnan kuin toimeenpanonkin osalta. Maakuntien liittojen rooli erilaisten toimeenpanosuunnitelmien ja toimintaohjelmien laatimisen ja toteuttamisen kannalta on merkittävä, koska esimerkiksi maakuntaohjelma ja maakuntakaava ohjaavat ja yhteensovittavat toimintoja alueellisesti.

20 §:ssä säädetään harkinnanvaraisista avustuksista, joita voi saada hankkeisiin ja toimenpiteisiin luonnon monimuotoisuuden ja luonnon- ja kulttuurimaiseman suojelun ja hoidon edistämiseksi sekä luonnon monimuotoisuutta koskevaan tutkimukseen ja kehitystyöhön. Tukea voisi käyttää myös 13 §:ssä tarkoitetun kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian alueellisen toimeenpanosuunnitelman toteuttamiseen. 21 §:ssä puolestaan säädetään tavaroina tai palveluina myönnettävästä luonnonsuojelulaissa tarkoitettujen luontotyyppien, lajien elinympäristöjen sekä luonnon- ja kulttuurimaisemien hoidon ja ennallistamisen toimenpiteiden tuesta. Tukijärjestelmät mahdollistavat monenlaisten toimijoiden toteuttamat monimuotoisuutta ylläpitävät tai lisäävät ennallistamis- ja hoitotoimenpiteet, mikä on ensiarvoisen tärkeää monimuotoisuustyön onnistumisen kannalta. Lakiesityksessä mainitaan, että ympäristöministeriö osoittaa tukemisen määrärahoja eri elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueille. Määrärahoja on jaettava tasapuolisesti ja maakuntien luonnon monimuotoisuuden tilannekuva huomioon ottaen.

Kansallispuistoja ja luonnonpuistoja koskevissa rauhoitussäännöksissä kielletään maa-ainesten ja kaivoskivennäisten otto sekä maa- ja kallioperän vahingoittaminen. Etelä-Karjalan liitto pitää rajoitusta kannatettavana. Myös kansallispuiston vähimmäispinta-alan pitäminen 1000 hehtaarissa on kannatettavaa, koska se mahdollistaa erilaisille ja eteläisemmäkin Suomessa sijaitseville maakunnille perustamisedellytykset luonnon monimuotoisuutta turvaaville sekä luontomatkailla ja luontotietoisuutta edistävillä kansallispuistoilla. Useammat kansallispuistot tasaavat käyttöpainetta ja mahdollistavat paremmin luontotiedon leviämisen kansalaisten parissa. On hyvä muistaa, että herkkien ja erityisiä luontoarvoja sisältävät suojelualueidenosat voidaan turvata hyvällä infrastruktuurilla ja ohjauksella.

Päivämäärä
212/03.00.00/2022

Luontotyyppien ja eliölajien suojeluun liittyen Etelä-Karjalan liitto näkee, että maankäytön, kaavoituksen ja monimuotoisuuden kannalta oleellinen asia on alueiden kytkeytyneisyyden säilyttäminen ja pirstoutumisen ehkäisy. Tämä tavoite tulisi huomioida luonnonsuojelulaissa. Lajiston kannalta myös ilmastonmuutokseen sopeutuminen edellyttää mahdollisuuksia levittäytyä uusille elinalueille ilmaston muuttuessa, mikä ei toteudu pirstoutuneessa elinympäristössä.

Etelä-Karjalan liitto kannattaa tiettyjen maailmanlaajuisesti uhanalaisten metsästyksmuistojen maahantuonnin kieltämistä.

120 §:ssä mainitaan, että ”Kunnan ja maakunnan liiton on mahdollisuuksien mukaan toimitettava kunnan toiminnassa syntyviä luonnon monimuotoisuutta ja siihen vaikuttavia toimintoja koskevia tietoja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle talletettavaksi luonnonsuojelun tietojärjestelmään, mikäli tietojen suora tallettaminen tietojärjestelmään ei ole mahdollista.” Etelä-Karjalan liitto huomauttaa, että lainkohtaa olisi hyvä selventää määrittämään selkeämmin kunnan ja maakunnan liiton tehtävän.

Satu Sikanen
maakuntajohtaja

Laura Blomqvist
ympäristökoordinaattori